

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З ЛАНДШАФТНОЇ ЕКОЛОГІЇ

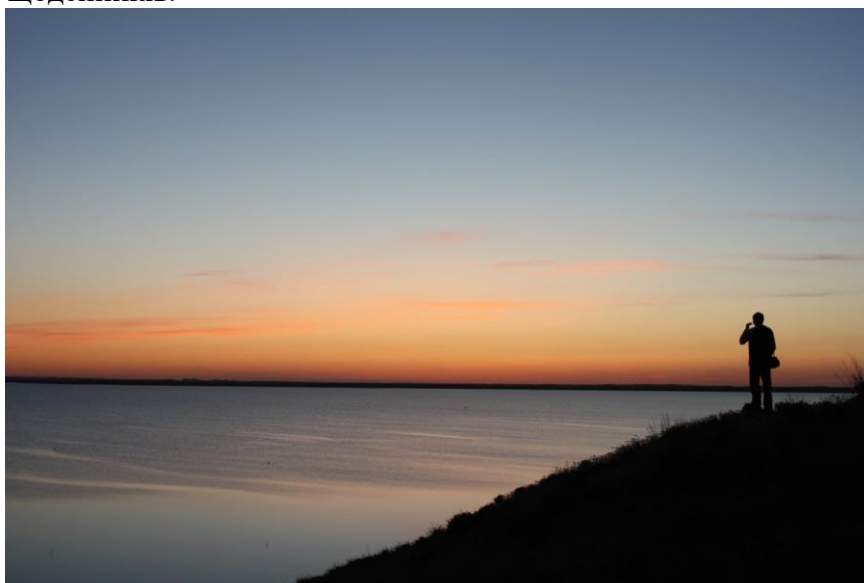
В період 15.04-26.04 студенти груп 323-х та 322-х проходили навчальну практику з ландшафтної екології, яка відбувалася з відривом від навчання. Загальна кількість студентів – 6. Враховуючи дистанційну форму проведення не лише навчання, а й практик, було підготовлено Робочу програму та розміщено її на сайті. Програма практики включала установчу сесію, на якій студентів поінформовано про головну мету та основні завдання практики. Окремим блоком були обговорені питання власної безпеки під час перебування на відкритих місцевостях. Оскільки більшість студентів фізично не мали можливість дослідити ландшафти «дикої природи», було прийнято рішення зосередитися на урболандшафтах та техногенних територіях.

Які основні завдання практики? Навчити здобувачів вищої освіти на місцевості виявляти одиниці морфологічної структури ландшафту, елементи ландшафтних територіальних структур; сформувати знання та навички, необхідні для дослідження та картографування екологічного стану окремих ландшафтів, характерних для території обраного регіону (району), джерел негативного впливу на них, ступеню їх антропогенного перетворення та його екологічних наслідків, формування здібностей обґрунтування шляхів поліпшення стану навколишнього природного середовища, виконання конкретного наукового дослідження з актуальної екологічної тематики.

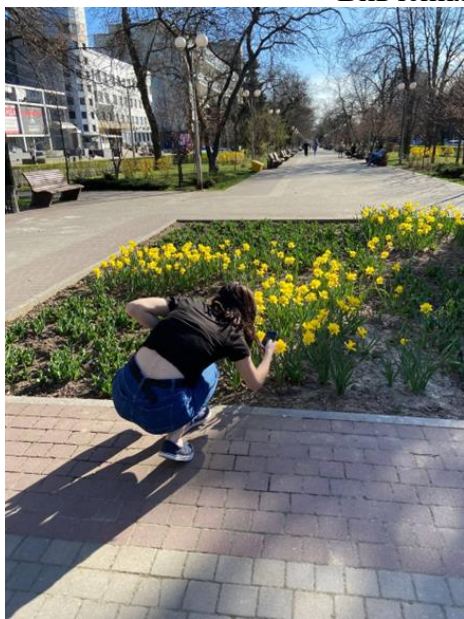
Міські ландшафти – ландшафти багатоцільового призначення, що формуються у процесі створення і функціонування міст. Міста з їх господарством і їх скупчення населення являють собою найбільш активну форму впливу людини на природу. Природні ландшафти при цьому докорінно перебудовуються, на їх місці формуються якісно нові антропогенні комплекси і системи, що отримують назву міських ландшафтів. Виникнення та розвиток останніх зумовлений переходом у межах міст натуральних компонентів і ландшафтних компонентів в антропогенні. Подальше їх функціонування відбувається в структурі міських антропогенних ландшафтів та ландшафтно-технічних систем. Малоповерховий тип міських ландшафтів – це складна мозаїка невеликих за площею ландшафтно-технічних комплексів і антропогенних ландшафтів. Ландшафтно-техногенні комплекси представлені одно- і двоповерховими будівлями; ландшафтно-інженерні – теплими, невеликими промисловими об'єктами, діючими кар'єрами і займають не більше 20–24% території. Однак їх площі постійно зростають. У структурі антропогенних комплексів переважають присадибні ділянки, інколи незначні ділянки лісових масивів, яри, покинуті кар'єри. Багатоповерховий тип міських ландшафтів формує «образ» і основні риси ландшафтної структури великих і значної частини середніх міст. Розширення його території відбувається за рахунок сільськогосподарських і лісогосподарських угідь, а в містах – території малоповерхового типу ландшафтів та населених ділянок терас. Багатоповерховий тип міського ландшафту в основному утворюється на вирівняних і слабо хвилястих поверхнях вододілів, за останні десятиріччя райони забудов охоплюють долини річок, крупних балок, а також насипні ділянки. У структурі багатоповерхового типу ландшафтів переважають ландшафтно-технічні комплекси у вигляді багатоповерхових будинків, асфальтованих доріг і площ. Промислово-селітебний тип міського ландшафту. Наявність великих масивів «закритих» ґрунтів з асфальтовим і кам'яним покриттям, високий ступінь насичення техногенними об'єктами особливого функціонального призначення і своєрідні мікрокліматичні умови – характерні ознаки промислово-селітебного типу міського ландшафту. Завдяки їм біоценози промислових територій помітно відрізняються від біоценозів інших типів міських ландшафтів, які їх оточують. Структуру промислово-селітебних ландшафтів урізноманітнюють ділянки і масиви мало- і багатоповерхової забудови, технічні водойми, рекреаційні комплекси та зелені насадження. Цей тип ландшафту визначає сучасну екологічну ситуацію в містах України. Водно-рекреаційний тип міського ландшафту займає 0,4-4% території сучасних міст. Помітно зростає його значення в

містах, розташованих на берегах великих водосховищ і річок. Крім водосховищ, в структуру водно-рекреаційного типу ландшафту входять ставки та водні комплекси у відпрацьованих кар'єрах, «міські» ділянки каналів, русел річок, а також прибережні смуги вздовж них, що інтенсивно використовуються міськими жителями для рекреації. Садово-парковий тип міського ландшафту. Сади і парки відіграють помітну роль у ландшафтній структурі міст і займають від 6-8 до 18% їх території. Вони стосуються крупних схилів і заплавл долин річок, балок, значно менше зустрічаються на вододілах. Це оригінальні зразки садово-паркової архітектури з багатим видовим складом місцевих та інтродукованих дерев і кущів, мальовничих полян і водойм, концертних та спортивних майданчиків. Наявність останніх та густа мережа пішохідних доріг, оглядових майданчиків збільшує тут кількість площі ландшафтно-техногенних комплексів. У середніх і малих містах садово-парковий і водно-рекреаційний типи ландшафтів органічно зливаються та їх доцільно об'єднати в один парково-рекреаційний тип.

Після натурних досліджень студенти опрацювали теоретичні питання, які винесені в окремий блок Робочої програми. За результатами проходження практики готуються звіти у вигляді щоденників.

Вивчення природних ландшафтів.

Вивчення урболандшафтів.
Рекреаційні комплекси та зелені насадження (група 323-х)

Вивчення природних ландшафтів